

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
SPECIJALISTIČKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

BOJAN PETRINOVIĆ

ULOGA HRVATSKE GORSKE SLUŽBE SPAŠAVANJA U
PERCIPIRANJU HRVATSKE KAO SIGURNE TURISTIČKE
DESTINACIJE

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2017.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

SPECIJALISTIČKI STRUČNI STUDIJ

MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

BOJAN PETRINOVIĆ

ULOGA HRVATSKE GORSKE SLUŽBE SPAŠAVANJA U
PERCIPIRANJU HRVATSKE KAO SIGURNE TURISTIČKE
DESTINACIJE

THE ROLE OF THE CROATIAN MOUNTAIN RESCUE SERVICE IN
PERCEIVING CROATIA AS A SAFE TOURIST DESTINATION

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Miodrag Novosel, univ. spec.

men. sporta, pred.

ČAKOVEC, 2017.

ZAHVALA

Zahvaljujem svojemu mentoru na svesrdnoj pomoći pri izradi završnog rada.

Bojan Petrinović

SAŽETAK

Osim prirodnih ljepota, raznolikih sadržaja i gostoljubivosti, Hrvatska svojim gostima pruža sigurnost tijekom njihova boravka. Sigurnost je jedna od osnovnih ljudskih potreba i jedna od najznačajnijih prednosti hrvatske turističke ponude. Žurne službe Republike Hrvatske svojom spremnošću i profesionalnošću omogućuju pojedincu siguran i nesmetan boravak u bilo kojoj destinaciji. Jedna je od tih službi Hrvatska gorska služba spašavanja kojoj je osnovni cilj sprječavanje nesreća, spašavanje i pružanje prve medicinske pomoći u planini i na drugim nepristupačnim područjima uz primjenu tehničke opreme i stručnih znanja.

U okviru ovog završnog rada opisat će se Hrvatska gorska služba spašavanja, njezin nastanak, ustroj, djelatnosti i zadaće. Dat će se odgovor na pitanje: Tko sve može postati gorski spašavatelj i na koji način? Objasnit će se uloga i zadaće Stanice, osnovne jedinice HGSS-a. Da bi Služba uspješno odrađivala svoju zadaću, mora postojati suradnja s tijelima državne uprave i lokalne samouprave, Oružanim snagama Republike Hrvatske, ustanovama zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatskim planinarskim savezom, tijelima za zaštitu prirode i okoliša te drugim pravnim i fizičkim osobama iz području kulture, športa, turizma i prometa. Posebice je važna suradnja s međunarodnim gorskim službama spašavanja gdje se izmjenjuju nova znanja i tehnike spašavanja. Nadalje, provest će se usporedba HGSS-a s austrijskom i švicarskom gorskom službom spašavanja. Riječ je o dvjema zemljama koje imaju razvijen planinski turizam i jedne od najbolje gorske službe spašavanja u svijetu.

Za potrebe rada provesti će se istraživanje unutar službe o njezinim provedenim aktivnostima. Za uzorak uzeta je cijela 2016. godina gdje su navedene sve provedene aktivnosti spašavanja, potraga i intervencija. Na kraju će se navesti nekoliko primjera aktivnosti potraga i spašavanja iz 2016. godine kako bi se što bolje prikazao rad HGSS-a.

Temeljem dobivenih podataka napisat će se rasprava te će se interpretirati rezultati i donijeti zaključak o ulozi HGSS-a u percipiranju Hrvatske kao sigurne turističke destinacije.

Ključne riječi: Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS), stanice HGSS-a, gorski spašavatelji, spašavanje, potraga, intervencija

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
2. CILJ RADA	8
3. PREDMET RADA.....	9
3. 1. Hrvatska gorska služba spašavanja.....	10
3. 2. Nastanak Hrvatske gorske službe spašavanja	12
3. 3. Stanice Hrvatske gorske službe spašavanja	13
3. 4. Gorski spašavatelji	15
3. 5. Suradnja HGSS-a s ostalim službama	20
3. 6. Gorske službe spašavanja Austrije i Švicarske	21
3. 6. 1. Austrijska gorska služba spašavanja	21
3. 6. 2. Švicarska gorska služba spašavanja	21
4. MATERIJAL I METODE.....	23
5. REZULTATI.....	24
5. 1. Aktivnosti HGSS-a u 2016. godini	24
5. 2. Najznačajnije aktivnosti HGSS-a u 2016. godini	28
5. 3. Broj aktivnosti austrijske i švicarske gorske službe spašavanja u 2016. godini	29
5. 4. Usporedba sigurnosti Hrvatske s Austrijom i Švicarskom	31
6. RASPRAVA	32
7. ZAKLJUČCI.....	35
8. LITERATURA.....	37
9. PRILOZI	39

1. UVOD

Promatrajući današnje trendove, turistička industrija nastavlja stvarati promjene u životima milijuna ljudi svijeta. Odgovorna je za povećanje osobnog dohotka, stvara radna mjesta, smanjuje siromaštvo te potiče razvoj i toleranciju. Već šestu godinu za redom bilježi rast. Nadmašuje sve svjetske ekonomije i uspješno se opire globalnoj geopolitičkoj nesigurnosti. Industrija turizma u ukupnom svjetskom gospodarstvu sudjeluje s 10,2 % bruto društvenog proizvoda i stvara 292 milijuna radnih mjesta. Međunarodna putovanja u 2016. godini dosegla su brojku od 1,2 milijarde što je za 46 milijuna više nego u 2015. godini [1]. Trend povećanja očekuje se i u narednom desetljeću. Turizam postaje jedna od najbrže rastućih grana svjetske ekonomije.

I hrvatski turizam bilježi neprestan rast. Od završetka Domovinskog rata pa sve do danas, Hrvatska se polako i sigurno smješta na turističkom tržištu. Svake godine svjedoci smo sve većeg broja dolazaka stranih gostiju u Hrvatsku.

Prema Državnom zavodu za statistiku u Hrvatskoj je 2016. godine evidentirano 15.594.157 dolazaka stranih i domaćih turista [2]. Od ukupnog broja dolazaka, čak 88,55 % odnosi se na strane turiste. (Tablica 1.).

Tablica 1.: Dolasci i noćenja domaćih i stranih turista u 2016. godini

	2016					
	Ukupno		Domaći		Strani	
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Ukupno	15.594.157	78.049.852	1.785.625	5.856.500	13.808.532	72.193.352

Izvor: Državni zavod za statistiku (<http://www.dzs.hr>)

Prirodne ljepote glavna su privlačna snaga turističke ponude Hrvatske. Prema Strategiji razvoja turizma do 2020. godine, Hrvatska pripada zemljama koje privlače posjetitelje više odlikama svojega prirodnog prostora i bogatstvom kulturnopovijesne baštine nego kvalitetom, raspoloživošću i/ili raznovrsnošću novostvorenih turističkih atrakcija [3].

More, razvedena obala i tisuće otoka najvažnija je ponuda koja se nudi posjetiteljima. Osim „sunca i mora“, Hrvatska ima i mnogo drugih atrakcija kao što su rijeke, jezera, gore, planine, slapovi, sedrene barijere, spilje, ponori i dr.

Sve te atrakcije pogoduju razvoju:

- planinskog turizma,
- sportskog turizma,
- pustolovnog (avanturističkog) turizma.

Planinski je turizam vrsta turizma u kojem se odredišta turista nalaze u planinskim područjima [4]. Planinski turizam jedan je od najranijih i najmasovnijih oblika turizma, posebice u kontinentalnoj i gorskoj Hrvatskoj. Planine su oduvijek bile i ostale izvor čovjekova divljenja i inspiracije. Čist zrak, različiti pejzaži te bogata flora i fauna čimbenici su koji privlače čovjeka u planine koje sve više postaju mjesta za zimske sportove, šetnje, pješaćenja, penjanje i planinarenje. Na svjetskoj razini, planinski turizam sudjeluje u ukupnim međunarodnim putovanjima s udjelom od oko tri posto, uz godišnji rast oko šest posto [3].

Sportski je turizam oblik turizma u kojem je sport glavni motiv putovanja i boravka turista u turističkom odredištu [5]. Kada je riječ o sportskom turizmu, osnovni je motiv putovanja sportska manifestacija koja privlači sportaše koji aktivno sudjeluju u događaju i gledatelje koji pasivno sudjeluju u događaju. Jedrenje, ribolov, skijanje samo su neki oblici sportskog turizma.

Pustolovni (avanturistički) turizam oblik je turizma koji nudi uzbudljiv odmor turistima koji kupuju pustolovno iskustvo osmišljeno i organizirano tako da osigura maksimalnu djelotvornost, a nudi putovanje, boravak te sport i rekreaciju u prirodi [6].

Pustolovni (avanturistički) turizam nastaje iz sportskog turizma i može ga se podijeliti u dvije kategorije. U prvu ulaze meke, odnosno *soft* aktivnosti, dok u drugu ulaze prave, tvrde ili *hard* aktivnosti. Često se vodi rasprava koje aktivnosti pripadaju kojoj kategoriji. Najlakše ih je podijeliti prema jačini i intenzitetu djelovanja.

Soft aktivnosti blaže su sportskoturističke forme s manje opasnosti i adrenalina, kao što su pješaćenje, kampiranje, jahanje, biciklizam, promatranje životinja, kanuing, skijanje na vodi i sl., a *hard* su aktivnosti znatno zahtjevnije i s mnogo više adrenalina. Za *hard* aktivnosti potrebno je stručno vodstvo i obuka. Od kandidata se zahtijeva visoka pripremljenost i utreniranost. U *hard* aktivnosti ulaze forme alpinizma, speleologije, ronjenja, padobranskog jedrenja, raftinga i sl.

Pustolovni (avanturistički) turizam – riječ je o opsegom sve značajnijoj i brzo rastućoj grupi proizvoda za koju neki operatori prijavljuju rast do 30 % godišnje, koja uključuje, primjerice, ronjenje, kajaking i kanuing, rafting, adrenalinske sportove, lov, ribolov i zimske sportove te sportske pripreme. Hrvatska zauzima mjesto jedne od vodećih ronilačkih destinacija na Mediteranu te se ubraja među pet vodećih europskih destinacija kajaka na moru [3].

Za sve navedene oblike turizma zajedničko je da se odvijaju u prirodi daleko od urbanih središta. To su često nepristupačna, skrivena i malo poznata mjesta koja svojom ljepotom privlače posjetitelje. Na žalost, baš na takvim mjestima događaju se nesreće. Glavni uzrok nesreća nesvjesnost je opasnosti. Posebice se to odnosi na posjetitelje kojima je prioritet odmor na moru, ali bi željeli vidjeti i planine Biokovo, Velebit ili Mosor koje se nalaze u blizini mora. Naše planine uz more nemaju značajnu nadmorsku visinu pa ostavljaju dojam pitomih, a more prepuno otoka, koji se čine blizu jedni drugima, stvara privid lažne sigurnosti. Međutim, upravo na intervencije na priobalnim planinama otpada važan dio akcija spašavanja [7]. Nepripremljen odlazak na planinu, loša procjena, vremenske nepogode ili mrak često uzrokuju neželjene posljedice, nerijetko kobne za same sudionike.

Služba koja već godinama organizira potrage, spašava i vodi brigu o posjetiteljima tih područja jest Hrvatska gorska služba spašavanja (u daljnjem tekstu: HGSS).

2. CILJ RADA

Cilj je ovog završnog rada prikazati ulogu HGSS-a u hrvatskom turizmu i stvaranje percepcije o Hrvatskoj kao sigurnoj turističkoj destinaciji.

Osim prirodnih ljepota, bogate kulturne baštine, čistog mora i očuvane prirode, Hrvatska gostima pruža sigurnost tijekom boravka što je jedna od osnovnih ljudskih potreba, ali i jedna od temeljnih prednosti hrvatske turističke ponude. Pokazuje to i istraživanje po kojem više od polovice gostiju, točnije njih 53 posto, koji su posjetili Hrvatsku tri do pet puta smatra da upravo sigurnost odredišta ima velik utjecaj na odluku o posjetu nekoj zemlji. Danas sigurnost predstavlja dio turističke ponude, a destinacija poput Hrvatske svoj imidž svakako treba graditi i na sigurnosti [8]. Nerijetko je sigurnost odlučujući čimbenik putovanja u određenu destinaciju. Za sigurnost Hrvatske zadužene su žurne službe koje se 24 sata dnevno i 365 dana u godini brinu o sigurnosti svojih građana i posjetitelja.

3. PREDMET RADA

Predmet je rada HGSS, služba koja već godinama pruža pomoć na nepristupačnim planinskim područjima, stijenama i spiljama, daleko od prometnica gdje redovne službe hitne pomoći ne mogu djelovati. Radom se nastoji prikazati njezina uloga u ukupnoj sigurnosti Hrvatske, posebice važnost HGSS-a u stjecanju percepcije o Hrvatskoj kao sigurnoj turističkoj destinaciji.

Hrvatski turizam postaje najpropulzivnija grana gospodarstva, a sigurnost i spašavanje prepoznaju se kao prioritet koji zahtijeva praćenje najviših standarda. Industriju turizma prati i industrija servisiranja sigurnosti i sve veća i neprestana potreba praćenja i usvajanja novih sposobnosti, tehnologija i pristupa.

Promatrajući današnje trendove i turističku potražnju, sigurnost postaje osnovni motiv putovanja i jedan od osnovnih oblika potražnje. Osobna sigurnost i sigurnost uže obitelji postaju nositelj i osnovni kriterij pri odabiru destinacije. Na putovanju i boravku u destinaciji sve je veća potreba za sigurnošću od terorizma i nasilja, zaraznih bolesti, kao i svi oblici očuvanja vlastitoga tijela.

Vrlo se često sigurnosni problemi javljaju kao posljedica neorganiziranosti pojedinca ili zbog njegova lošeg odnosa prema primjeni općih i posebnih mjera sigurnosti. Štetne posljedice za zdravlje i imovinu najčešće nastaju zbog nemara ili namjere pojedinca o neprovođenju općih i posebnih mjera sigurnosti. Povrede, bolesti, utapanje, ugriz zmije ili pauka, krvarenje, gubitak svijesti, prijelom, sunčanica, toplinski udar ili smrzavanje samo su neki od sigurnosnih problema. Prilikom opuštanja od svakodnevne rutine, odmora, rekreacije, istraživanja nepoznatog (nekada i opasnog) turisti često zanemaruju ograničenja koja nameću mjere sigurnosti. Nerijetko se zbog toga događaju nesreće i ozljede s vrlo teškim posljedicama. Ako se mjesto nesreće dogodi na nepristupačnom području i izvan urbanog mjesta, pomoć je u stanju pružiti samo HGSS.

3. 1. Hrvatska gorska služba spašavanja

Prema Statutu, HGSS je nacionalna, vertikalno ustrojena, dobrovoljna, stručna, humanitarna i nestranačka udruga javnog značaja čiji su osnovni ciljevi sprječavanje nesreća, obuka za spašavanje, spašavanje i pružanje prve medicinske pomoći u planini i na drugim nepristupačnim područjima i u izvanrednim okolnostima kod kojih pri spašavanju i pružanju pomoći treba primijeniti posebno stručno znanje i upotrijebiti tehničku opremu za spašavanje u planinama u svrhu očuvanja ljudskog života, zdravlja i imovine [9].

Sva prava, obveze, ustroj, djelatnost i financiranje HGSS-a propisane su:

1. Zakonom o Hrvatskoj gorskoj službi za spašavanje,
2. Zakonom o zaštiti i spašavanju,
3. Statutom HGSS-a,
4. Zakonom o sustavu civilne zaštite.

Hrvatska gorska služba za spašavanje neprofitabilna je udruga koja se brine o sigurnosti građana 24 sata dnevno, 365 dana u godini. Članica je ICAR-a (njem. *Internationale Kommission für Alpines Rettungswesen*), Međunarodne komisije gorskih spasilačkih službi i ECRA-e (engl. *European Cave Rescue Association*), Europskog speleospasilačkog udruženja.

Služba se sastoji od alpinista, speleologa, planinara i skijaša koji su obučeni za pružanje prve medicinske pomoći te osposobljeni za sve tehnike gorskog spašavanja.

Zadaće su Hrvatske gorske službe za spašavanje:

- sprječavanje nesreća i spašavanje u planini, na drugim nepristupačnim područjima i u izvanrednim okolnostima uz primjenu posebnih stručnih znanja i uporabu tehničke opreme za spašavanje u planinama u svrhu očuvanja ljudskog života, zdravlja i imovine,
- organiziranje i pripremanje aktivnosti i mjera kojima je svrha održavanje pripravnosti za spašavanje te trajno organiziranje, osposobljavanje i

- uvježbavanje za održavanje i unaprjeđivanje spremnosti i sposobnosti za otklanjanje posljedica nesreća u planinama i drugim nepristupačnim područjima,
- otklanjanje neposredne opasnosti u planinama i drugim nepristupačnim područjima,
 - provođenje preventivnih mjera za unaprjeđivanje sigurnosti i zaštite i spašavanja u planinama i drugim nepristupačnim područjima kod specifičnih aktivnosti na tim prostorima,
 - provođenje dežurstava u cilju sprječavanja nesreća,
 - potraga za izgubljenim osobama u planinama i drugim nepristupačnim područjima,
 - spašavanje iz speleoloških objekata, litica i kanjona,
 - spašavanje na uređenim i neuređenim skijalištima, penjalištima i drugim prostorima u prirodi u vrijeme specifičnih sportskih, turističkih, rekreativnih, kulturoloških i drugih aktivnosti u prirodi i planinskom području te u speleološkim objektima,
 - potraga i spašavanje iz lavina i provođenje preventivnih mjera u svezi s opasnostima od snježnih lavina u planinskim područjima,
 - sudjelovanje u sustavu traganja i spašavanja za nestalim zrakoplovima i drugim prometnim sredstvima u planinama, strmim dijelovima obale i drugim nepristupačnim područjima,
 - organiziranje prijevoza ozlijeđenih i oboljelih osoba s planina i drugih nepristupačnih područja,
 - davanje sigurnosnih preporuka osobama i organizatorima turističkih, sportskih i drugih aktivnosti u prirodi i planinskom području radi sprječavanja aktivnosti koje ugrožavaju sigurnost, život i zdravlje sudionika,
 - provođenje neprekidnog informiranja i educiranja fizičkih i pravnih osoba o opasnostima i mjerama sigurnosti u planinama i na drugim nepristupačnim područjima,

- spašavanje na visinama i visokim objektima u slučaju potresa, vremenskih nepogoda i drugih nesreća na nepristupačnim prostorima,
- spašavanje u nesrećama u slučaju loših vremenskih uvjeta uz primjenu posebnih stručnih znanja i tehničke opreme za spašavanje u planinama. [9]

3. 2. Nastanak Hrvatske gorske službe spašavanja

Počeci gorskog spašavanja započinju pojavom planinarstva. Oduvijek su kod nesreća planinari pomagali jedni drugima ili su dobivali pomoć iz doline. Organizirani oblik gorskog spašavanja pojavljuje se u zlatno doba klasičnog alpinizma u 19. stoljeću, kada su Britanci otkrili alpinizam i pretvorili ga u sport.

Sve svjetske gorske službe spašavanja nastale su u okviru svojih nacionalnih planinarskih saveza. U početku su služile kao interni servis za potrebe svojih članova da bi s vremenom prerasle u javne službe koje koriste cijeloj zajednici. Sposobnost je gorskih službi spašavanja da mogu djelovati tamo gdje drugi ne mogu. S vremenom ta je sposobnost prepoznata kao javno dobro.

U Hrvatskoj je Gorska služba spašavanja osnovana je 1950. godine u sklopu Hrvatskog planinarskog saveza. Povod za osnivanje Gorske službe spašavanja prethodile su dvije teške nesreće. Prva se dogodila u ljeto 1948. godine na Čvrsnici, kada se padom na stijenu teško ozlijedio zagrebački alpinist. Cijela akcija spašavanja prošla je uspješno i alpinist se oporavio od ozljeda. Druga nesreća dogodila se 1949. godine na stijeni u Durmitoru, kada je smrtno stradao instruktor tečaja. Mukotrpno i opasno izvlačenje poginuloga instruktora trajalo je dva dana. Navedene nesreće ubrzale su osnivanje Gorske službe spašavanja u Hrvatskoj. Osnivačka skupština održana je 24. veljače 1950. godine u Planinarskom savezu Hrvatske. Taj datum smatra se datumom osnutka i početak organiziranog djelovanja Gorske službe spašavanje u Hrvatskoj.

Dana 24. listopada 1992. godine Služba je primljena u međunarodnu organizaciju gorskih spasilačkih službi ICAR. Ulazak u ICAR odmah je pokazao sve prednosti i vrijednosti. Hrvatski gorski spašavatelji ondje su pronašli izvor najnovijih tehnika spašavanja i stručna znanja koja su, kroz vježbu i tečajeve, primijenili u domaći sustav

spašavanja. Posebice se stečeno znanje primjenjivalo u helikopterskom spašavanju koje je do tad u Hrvatskoj bilo relativno nepoznato.

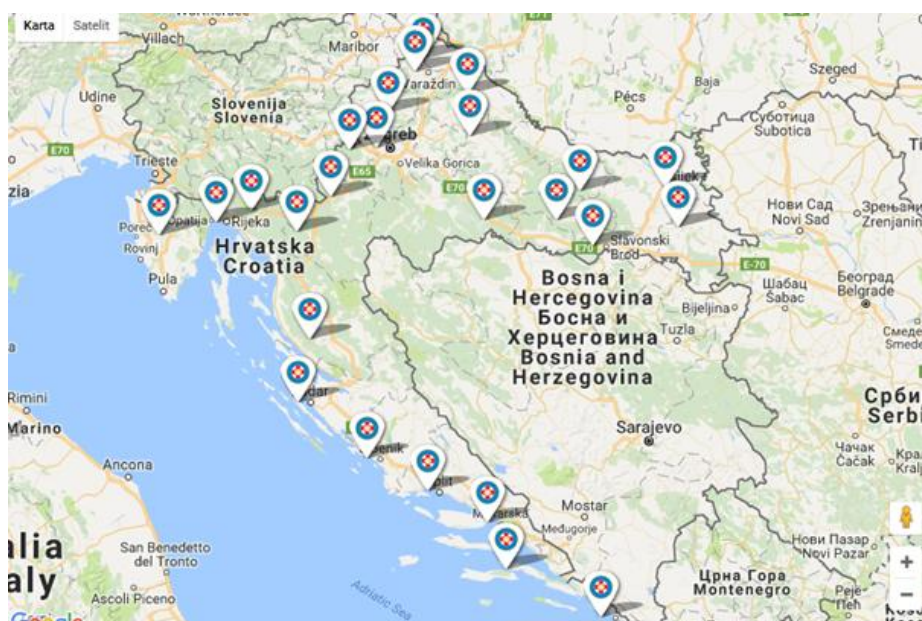
S vremenom se javila potreba da se Služba osamostali. Tako su 2001. godine predstavnici stanica osnivali Gorsku službu spašavanja Hrvatskog planinarskog saveza kao zasebnu pravnu osobu. Novoosnovanu je Službu potvrdilo Ministarstvo uprave i pravosuđa kao udruga na nacionalnoj razini, ali kao član Hrvatskog planinarskog saveza. Takav naziv Služba je zadržala razmjerno kratko kada je preimenovana u Hrvatska gorska služba spašavanja.

Od samog osnutka Gorska služba spašavanja ima dobrovoljnu, humanitarnu i javnu važnost.

3. 3. Stanice Hrvatske gorske službe spašavanja

Od osnutka Službe pa sve do danas stvorena je organizirana mreža stanica. Trenutačno ima 25 stanica koje su regionalno podijeljene i pokrivaju cijeli teritorij Republike Hrvatske. (Slika 1.).

Slika 1. Stanice HGSS-a u Hrvatskoj

Izvor: Hrvatska gorska služba spašavanja (<http://www.gss.hr/hgss/stanice/>)

Stanice su osnovne sastavnice ukupnog HGSS-a. Sve aktivnosti spašavanja provode se na razini Stanice. Svaka Stanica pokriva određeno područje i vodi brigu o sigurnosti ljudi s područja pod svojom ingerencijom. Prema potrebi cijela Služba može se uključiti u zahtjevnije akcije spašavanja na nekom drugom području.

Zadatak je svake Stanice da svi njezini članovi što bolje upoznaju teren, uvjete na planini, staze, stanje planinarskih domova i posebne opasnosti. Organiziraju vježbe za članove Stanice koje su glavni oblik obnove, unaprjeđenja znanja i vještina. Svi članovi dužni su obnavljati svoje znanje pružanja prve pomoći. Stanica pomaže i potiče svoje članove da se i dalje aktivno bave i da ne zapuste svoje osobno područje planinarskog djelovanja poput alpinizma, speleologije ili turnog skijanja. Bavljenjem aktivnostima koje vole, članovi također obnavljaju svoje tehničko znanje i vještine nužne za spašavanje.

Dužnosti su stanica HGSS-a:

- obavljanje spašavateljske i preventivne aktivnosti u neurbanom području koje pokrivaju, u skladu sa Zakonom o HGSS-u, Statutom i Pravilnikom o članstvu HGSS-a,
- suradnja s drugim stanicama HGSS-a i sudjelovanje u koordiniranim akcijama spašavanja,
- pridržavanje normi etike i čuvanje ugleda HGSS-a,
- sudjelovanje u drugim koordiniranim aktivnostima na razini HGSS-a,
- provođenje odluka tijela HGSS-a,
- usklađivanje svojih statuta sa Statutom i normativnim aktima HGSS-a (o svakoj promjeni Statuta dužni su odmah izvijestiti IO HGSS u pisanom obliku),
- osnivanje i opremanje ispostava i obavještajnih točaka HGSS-a na području djelovanja,
- osposobljavanje i stručno usavršavanje svojih članova. [9]

3. 4. Gorski spašavatelji

Službu čine alpinisti, speleolozi, visoko gorski planinari i skijaši koji su posebnom obukom osposobljeni za pružanje prve medicinske pomoći i za sve tehnike gorskog spašavanja, uključujući i spašavanja uz pomoć helikoptera te za potrage na nepristupačnim terenima i uz pomoć potražnih pasa.

Za gorske spašavatelje traže se ljudi koji uz vrhunske planinarske i tehničke sposobnosti posjeduju najbolje moralne i ljudske osobine. Poželjna je što veća svestranost kako bi se za potrebe spašavanja pokrilo što veće područje djelovanja. Da bi pojedinac postao članom HGSS-a, mora biti registriran član nekog planinarskog društava ili kluba u Hrvatskom planinarskom savezu. Svojom aktivnošću, iskustvom i postignutim rezultatima mora se istaknuti u svojem dosadašnjem radu, posebice u području planinarskih specijalnosti kao što su alpinizam, penjačke discipline, speleologija ili planinsko skijanje. Budući član mora biti punoljetan, fizički i psihički zdrav te se dragovoljno opredijeliti da će sve svoje vrijeme volonterski posvetiti spašavanju ljudskih života.

Akcije spašavanja vrlo su osjetljive i često život unesrećenog (a i samog spašavatelja) ovisi o drugim članovima spašavateljskog tima. Stoga među svim članovima mora postojati potpuno povjerenje i novi se članovi posebno pomno biraju. Novi članovi u HGSS-a ne mogu ući samo na vlastitu molbu ili želju. Oni se biraju prema staroj praksi da novog člana, nakon temeljnog promišljanja, predlože najmanje dvojica starih spašavatelja koji svojim ugledom i iskustvom jamče za kandidata. S prijedlogom se moraju složiti svi članovi Stanice i nitko ne smije biti protiv.

Novopridošli članovi moraju odraditi određeni pripravnički staž i uspješno završiti ljetni, zimski i speleospasilački tečaj. Nakon što ispune sve navedene uvjete, kandidati pristupaju iscrpnom teorijskom i praktičnom ispitu pred ispitnom komisijom. Nakon završetka ispita kandidati stječu zvanje gorskog spašavatelja i svjedodžbu koja im potvrđuje stručnost u samostalnom vođenju akcije spašavanja. Osim osnovne obuke, gorskim spašavateljima omogućene su daljnje specijalističke obuke za:

- helikoptersko spašavanje,
- upravljanje potragama,

- voditelja potražnog psa,
- spašavanje iz potopljenih speleoloških objekata.

Biti spašavatelj znači biti toliko spretan i sposoban da suvereno vlada i takvim uvjetima koji su druge svladali i doveli ih do nesreće [10]. Na poziv u pomoć, ostavljaju obitelj, posao ili zabavu te odlaze u akciju u kojoj mogu i sami nastradati. Za svoj težak i opasan rad gorski spašavatelji ne traže od unesrećenog nikakvu naknadu.

Članstvo u HGSS-u može biti redovno, pridruženo ili počasno. Za redovne članove propisana su posebna prava i dužnosti. Redovni članovi trebaju:

- biti aktivni planinari, alpinisti, speleolozi i skijaši te članovi neke planinarske udruge HPS-a,
- održavati svoje sposobnosti i vještine potrebne za obavljanje gorskog spašavanja,
- biti aktivni u provođenju temeljne aktivnosti,
- ostvarivati zadaće i ciljeve određene Statutom i Pravilnikom o članstvu HGSS-a,
- spremno i u svakom trenutku odazvati se pozivu za pomoć,
- stalno raditi na usavršavanju svojih psihofizičkih sposobnosti, znanja i vještina potrebnih za spašavanje,
- birati i biti biran u tijela HGSS-a i stanica, zatim tijela udruga u koje su HGSS i stanica učlanjeni te sudjelovati u donošenju odluka,
- sudjelovati u radu tijela u koje su izabrani,
- izvršavati povjerene im zadaće i poslove,
- čuvati imovinu HGSS-a,
- podvrgnuti se provjeri zdravstvenog stanje putem liječničkog pregleda,
- ispuniti sve potrebne uvjete za produženje licencije,
- u planini nositi znak HGSS-a na vidljivom mjestu,
- koristiti se povlasticama koje im omogućavaju HGSS i HPS,

- primati naknade osobnih troškova i naknade izgubljene zarade tijekom vježbi, intervencija i dežurstava, kao i naknade za uništenu i izgubljenu osobnu opremu, sukladno Zakonu,
- primati naknade od osiguranja za slučaj nesreće tijekom spasilačke aktivnosti, sukladno Zakonu. [8]

Pridruženi članovi također mogu sudjelovati u akcijama spašavanja čime preuzimaju sljedeće dužnosti:

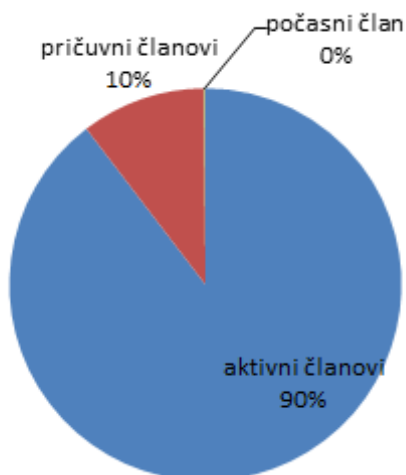
- odazvati se spremno na poziv za suradnju i pomoć,
- ispuniti povjerene im zadaće ako smatraju da ih mogu ostvariti,
- podvrgnuti se prema potrebi liječničkim pregledima radi provjere zdravstvenog stanja,
- sudjelovati u svim oblicima obuke koja se za njih organizira kako bi se u najkraćem mogućem roku osposobili za sudjelovanje u akcijama spašavanja

te sljedeća prava:

- primati naknade osobnih troškova i naknade izgubljene zarade tijekom vježbe, intervencije ili dežurstva (preventivne intervencije), kao i naknade za uništenu i izgubljenu osobnu opremu, sukladno Zakonu,
- primati naknade od osiguranja za slučaj osobne nesreće prilikom ostvarivanja ciljeva i zadaća HGSS-a,
- sudjelovati na sastancima i davati primjedbe i prijedloge, ali bez prava glasa,
- sudjelovati na predavanjima, vježbama, seminarima i sličnim manifestacijama kojima je cilj stručno usavršavanje uz suglasnost Pročelnika Stanice HGSS-a. [9]

Počasni su članovi osobe koje su svojim radom pridonijeli ugledu HGSS-a.

Prema podacima iz interne baze podataka HGSS-a, do 26. travnja 2017., HGSS se sastoji od ukupno 952 člana. Od toga su 853 aktivna člana, 98 pričuvnih članova i 1 počasni član [10]. Grafički prikaz daje pregledniju sliku koliki je udio aktivnih, pričuvnih i počasnih članova u HGSS-u. (Grafikon 1.).

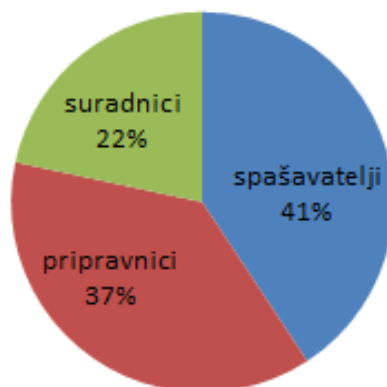
Grafikon 1. Članstvo po aktivnosti

Izvor: Izrada autora prema: Hrvatska gorska služba spašavanja (interna baza podataka)

Prema statusu HGSS ima:

- 388 spašavatelja,
- 358 pripravnika,
- 206 suradnika. [11]

Grafički prikaz daje pregledniju sliku koliki je udio spašavatelja, pripravnika i suradnika u HGSS-u. (Grafikon 2).

Grafikon 2. Članstvo po statusu u HGSS-u

Izvor: autorov prikaz prema: Hrvatska gorska služba spašavanja (interna baza podataka)

Detaljna podjela članova po stanicama prikazana je u Tablici 2. Stanica Split ima najveći broj članova, ukupno 90. Nakon Stanice Split slijedi stanica Zagreb sa 79 članova, Stanica Zadar s 56 članova, Stanica Ogulin ima 54 člana itd.

Najviše spašavatelja ima Stanica Zagreb, ukupno 71. Nakon Stanice Zagreb slijedi Stanica Split s 48 članova, zatim Stanica Rijeka s 34 člana, Stanica Delnice s 29 članova itd.

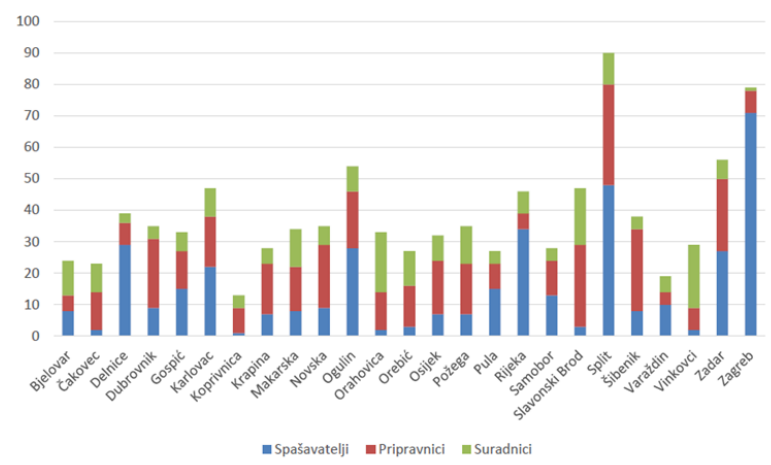
Tablica 2. Podjela članova prema statusu u stanicama

Stanica	Spašavatelji	Pripravnici	Suradnici	Ukupno
Bjelovar	8	5	11	24
Čakovec	2	12	9	23
Delnice	29	7	3	39
Dubrovnik	9	22	4	35
Gospić	15	12	6	33
Karlovac	22	16	9	47
Koprivnica	1	8	4	13
Krapina	7	16	5	28
Makarska	8	14	12	34
Novska	9	20	6	35
Ogulin	28	18	8	54
Orahovica	2	12	19	33
Orebić	3	13	11	27
Osijek	7	17	8	32
Požega	7	16	12	35
Pula	15	8	4	27
Rijeka	34	5	7	46
Samobor	13	11	4	28
Slavonski Brod	3	26	18	47
Split	48	32	10	90
Šibenik	8	26	4	38
Varaždin	10	4	5	19
Vinkovci	2	7	20	29
Zadar	27	23	6	56
Zagreb	71	7	1	79
SVEUKUPNO	388	357	206	951

Izvor: Interna baza podataka HGSS-a

Grafički prikaz daje jasniju sliku podjele članova na spašavatelje, pripravnike i suradnike po stanicama HGSS-a. (Grafikon 3.).

Grafikon 3.: Podjela članova po statusu u stanicama HGSS-a

Izvor: Interna baza podataka HGSS-a

3. 5. Suradnja HGSS-a s ostalim službama

HGSS surađuje s mnogim međunarodnim organizacijama koje se bave spašavanjem u planinama i na nepristupačnim područjima čime stječu i izmjenjuju najnovija znanja i vještine u gorskom spašavanju. U Hrvatskoj HGSS surađuje s tijelima državne uprave i lokalne samouprave, Oružanim snagama Republike Hrvatske, ustanovama zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatskim planinarskim savezom, tijelima za zaštitu prirode i okoliša te drugim pravnim i fizičkim osobama iz području kulture, sporta, turizma i prometa.

Osobitu suradnju HGSS ima s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje (u daljnjem tekstu: DUZS). DUZS je vodeća organizacija u Republici Hrvatskoj koja priprema, planira i rukovodi operativnim snagama te koordinira djelovanje svih sudionika zaštite i spašavanja. U sklopu DUZS-a djeluju centri 112 koji zaprimaju, prikupljaju i obrađuju obavijesti i podatke s terena te ih distribuiraju mjerodavnim Službama. Za sve otkrivene opasnosti i nesreće s planinskih i nepristupačnih terena obavještava se HGSS i druge ustrojstvene jedinice državne uprave.

Akcije spašavanja često su hitni slučajevi i vrlo je važno da se što prije stigne na mjesto nesreće. Najlakši i najbrži dolazak do unesrećenih jest pomoću helikoptera Oružanih snaga Republike Hrvatske. Međusobni sporazum o suradnji MORH-a i HGSS-a u provođenju aktivnosti helikopterskog spašavanja s nepristupačnih terena i obuke pripadnika OS RH i HGSS-a za zajedničko provođenje helikopterskog spašavanja potpisan je 5. svibnja 2009. godine. [12]

Značajnu suradnju HGSS ima s Ministarstvom turizma, posebice s cikloturistima. Osim svoje osnovne djelatnosti sprječavanja i spašavanja u nepristupačnim predjelima, HGSS izrađuje vrlo kvalitetne i pouzdane karte krupnog mjerila. Hrvatska ima vrlo slabu ponudu topografskih karata, pri čemu su brojne netočne i neprecizne, a velik dio naše zemlje nije pokriven. HGSS je već dosad izradio velik broj detaljnih karata, za mnoge turistički atraktivne dijelove Hrvatske, koje koriste biciklisti za svoje rute. Sve karte javno su dostupne na internetskim stranicama HGSS-a: <http://www.gss.hr/hgss/kartografija/>.

3. 6. Gorske službe spašavanja Austrije i Švicarske

Gorske službe spašavanja Austrije i Švicarske najstarije su i jedne od najboljih gorskih službi spašavanja na svijetu. Obje su članice Međunarodne komisije gorskih spasilačkih službi i Europskog speleospasilačkog udruženja.

3. 6. 1. Austrijska gorska služba spašavanja

Austrijska gorska služba spašavanja smatra se najstarijom spasilačkom službom u svijetu. Osnovana je 1896. godine nakon odrona lavine u austrijskom gorju Rax. Prva austrijska spasilačka služba dobila je ime ARAW (njem. *Alpiner Rettungsausschuß Wien*). Danas je to moderna organizacija koja je promijenila naziv u Austrijska gorska služba spašavanja (njem. *Der Österreichische Bergrettungsdienst - ÖBRD*). Služba je podijeljena u 291 lokalni ured i ima oko 12 500 članova [13]. Svi su članovi volonteri, osim nekoliko zaposlenika koji se brinu o organizacijskim i administrativnim poslovima. Za razliku od HGSS-a, Austrijska služba spašavanja svim unesrećenim, nakon završetka akcije, ispostavlja račun. U slučaju nezgode, trošak intervencije plaća građanin, odnosno ako je osiguran, osiguravajuća kuća. Dobiven novac prvenstveno se troši na opremu i troškove obuke. Osim sredstava dobivenih od intervencija, Služba se financira i putem lokalne i državne uprave te sponzora i privatnih donatora.

3. 6. 2. Švicarska gorska služba spašavanja

Švicarska gorska služba spašavanja (njem. *Alpine Rettung Schweiz - ARS*) druga je najstarija služba spašavanja u svijetu. Organizirano gorsko spašavanje u Švicarskoj započinje 1901. godine djelovanjem Švicarskog alpinističkog kluba (njem. *Schweizer Alpen-Club - SAC*). Švicarski alpinistički klub započeo je s izgradnjom spasilačkih stanica po cijeloj Švicarskoj. Do kraja 1910. godine osnovao je 49 stanica s obučanim članovima koji provode potrage i akcije spašavanja.

Godinama su akcije spašavanja bile dijelom samo Švicarskog alpinističkog kluba i bile su namijenjene svojim članovima. S vremenom, sve više akcija spašavanja bilo je usmjereno na spašavanje nečlanova kluba. Ta činjenica jedan je od glavnih razloga da

je Švicarski alpinistički klub sa zakladom Rega (njem. *die Rega*) 2005. godine osnovao Švicarsku gorsku službu spašavanja.

Danas se služba sastoji od 86 spasilačkih stanica podijeljenih u sedam regionalnih udruga i ima oko 3 000 članova. [14]

Službu financiraju zaklada Rega i Švicarski alpinistički klub te kantonalni doprinosi i prihodi od poslovanja i donacija.

4. MATERIJAL I METODE

U svrhu dobivanja što točnijih i kvalitetnih rezultata, u radu su upotrijebljene odgovarajuće metode istraživanja:

- **Kvalitativna metoda** – odnosi se na istraživanje za stolom, analizu stručne literature iz područja gorskog spašavanja, turizma i sigurnosti, članaka s interneta i stručnih časopisa.
- **Kvantitativna metoda** – odnosi se na prikupljene podatke iz baze podataka HGSS-a. Podatci koji su obrađeni odnose se na akcije spašavanja, potraga i intervencije. Kao uzorak uzeta je 2016. godina gdje su navedene sve akcije svih stanica HGSS-a.
- **Metoda komparacije** - koristi se u usporedbi odnosa sigurnosti i turizma u pojedinim turističkim destinacijama, kao i u usporedbi sigurnosti u turizmu Republike Hrvatske i konkurentnim zemljama. Kao uzorak za usporedbu uzete su Švicarska i Austrija, dvije države koje imaju razvijen turizam i gorsku službu spašavanja.
- **Metoda studije slučaja** - koristi se u analiziranju pojedinačnih primjera akcija spašavanja i potraga.

Rezultati dobiveni navedenim metodama neophodni su za donošenje zaključaka.

5. REZULTATI

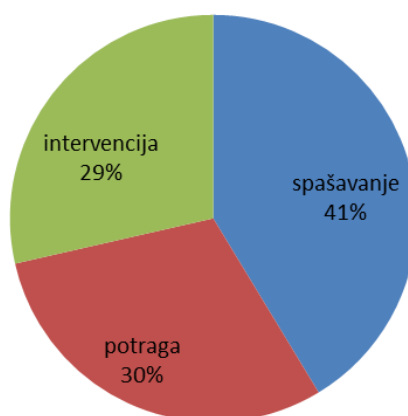
Svake godine HGSS ima sve više intervencija, posebice kad je riječ o potragama i spašavanju turista i domicilnog stanovništva.

Broj akcija i intervencija na godišnjoj razini kreće se od 500 do 700, a potrebno je napomenuti da se u kriznim situacijama, kao što su velike poplave ili pak snježno nevrijeme u Dalmaciji 2012., taj broj može povećati i na 1500. Osim toga, Služba ima preko 200 dežurstava na planinarskim pohodima, *treking* i *trail* utrka i ostalim masovnijim događanjima na neurbanim terenima [15].

5. 1. Aktivnosti HGSS-a u 2016. godini

Tijekom 2016. godine ukupno je evidentirano 392 akcija u kojima je sudjelovalo 2312 sudionika i utrošeno 37328 čovjek/sati. Provedene su 162 akcije spašavanja, 118 akcija potraga i 112 akcija intervencija [11]. Grafički prikaz daje pregledniju sliku koliki je udio spašavanja, potraga i intervencija u ukupnim akcijama HGSS-a za 2016. godinu. (Grafikon 4.).

Grafikon 4. Udio spašavanja, potraga i intervencija u ukupnim akcijama HGSS-a za 2016. godinu

Izvor: autorov prikaz prema: Hrvatska gorska služba spašavanja (interna baza podataka)

Akcijama spašavanja pripada najveći udio, 41 %. U akcijama spašavanja ukupno je sudjelovalo 852 sudionika s utrošenim vremenom od 3861 čovjek/sat. Najveći je broj

spašavanja HGSS obavio na planinama i u šumama. Ukupno je evidentirano 79 akcija u kojima je sudjelovalo 473 sudionika s utrošenim vremenom od 1883 čovjek/sata. Na skijalištima su evidentirane 32 akcije gdje je sudjelovalo 115 sudionika s utrošenim vremenom od 142 čovjek/sata. Ostale akcije spašavanja prikazane su u Tablici 3.

Tablica 3. Akcije spašavanja HGSS-a u 2016. godini

	broj spašavanja	sudionici	čovjek sati
Spašavanje	13	46	139
Skijalište	32	115	142
Spašavanje životinje	2	5	21
Stijenska akcija	4	17	44
Spašavanje životinje / Stijenska akcija	1	6	12
Planina i šume	79	473	1883
Speleospašavanje	2	58	1304
Akcija na vodi	3	27	79
Prometnica i naseljena mjesta	13	59	145
Planina i šume / Prometnica i naseljena mjesta	1	3	3
Speleospašavanje / Prometnica i naseljena mjesta	1	2	2
Akcija na vodi / Prometnica i naseljena mjesta	1	2	8
Ostalo	9	34	64
Prometnica i naseljena mjesta / Ostalo	1	5	15
Ukupno	162	852	3861

Izvor: autorov prikaz prema: Hrvatska gorska služba spašavanja (interna baza podataka)

Najveće akcije u 2016. godini odnose se na potrage u kojima je sudjelovao velik broj sudionika. Potrage su najzahtjevnije akcije koje često znaju biti i višednevne. U potragama se koristi stručna literatura sa statističkim podacima i mogućim scenarijima, ovisno o psihičkim i fizičkim obilježjima nestale osobe. Na osnovi analiziranih podataka izrađuje se plan potrage. U potragama se koriste svi raspoloživi resursi uključujući ljudstvo, zapovjedno vozilo s potrebnom tehnologijom, bespilotne letjelice, potražni timovi sa psima, GPS uređaji, lociranje mobitela, karte, radio veze, infracrvene kamere, helikopteri, a uključuju se i mještani i pripadnici ostalih žurnih službi.

Na akcije potrage otpada 30 posto. U akcijama potrage ukupno su sudjelovala 1073 sudionika s utrošenim vremenom od 27178 čovjek/sati. Najveći je broj potraga HGSS obavio na planinama i u šumama. Ukupno je evidentirano 47 akcija u kojima je sudjelovao 461 sudionik s utrošenim vremenom od 13189 čovjek/sati. Na planini i šumi, prometnicama i naseljenim mjestima evidentirano je 15 akcija gdje je sudjelovalo 153 sudionika s utrošenim vremenom od 1451 čovjek/sat. Ostale akcije potraga navedene su u Tablici 4.

Tablica 4. Akcije potraga HGSS-a u 2016. godini

	broj potraga	sudionici	čovjek sati
Potruga	19	146	2463
Planina i šum e	47	461	13189
Akcija na vodi	7	45	451
Planina i šum e / Akcija na vodi	1	9	192
Prom etnica i naseljena m jesta	14	104	3020
Planina i šum e / Prom etnica i naseljena m jesta	15	153	1451
Planina i šum e / Speleospašavanje / Prom etnica i naseljena m jesta	1	26	560
Akcija na vodi / Prom etnica i naseljena m jesta	2	11	94
Stijenska akcija / Planina i šum e / Akcija na vodi / Prom etnica i naseljen	1	25	4215
Ostalo	7	54	916
Prom etnica i naseljena m jesta / Ostalo	2	22	481
Planina i šum e / Prom etnica i naseljena m jesta / Ostalo	1	9	102
Akcija na vodi / Prom etnica i naseljena m jesta / Ostalo	1	8	44
Ukupno	118	1073	27178

Izvor: autorov prikaz prema: Hrvatska gorska služba spašavanja (interna baza podataka)

U svrhu sprječavanja nesreća, HGSS ima dežurstva na svim značajnijim skijalištima u Hrvatskoj, Sljeme i Platak, te penjalištima u Nacionalnom parku Paklenica. Također, skrbi o sigurnosti na raznim događanjima iz domene ekstremnih sportova poput utrka brdskih bicikala, natjecanja u sportskom penjanju i ostalom.

Na intervencije otpada 29 % svih akcija HGSS-a. U intervencijama je ukupno sudjelovalo 387 sudionika te je utrošeno 6289 čovjek/sati. Najveći je broj intervencija HGSS obavio na planinama i u šumama. Ukupno je evidentirano 26 akcija u kojima su sudjelovala 93 sudionika s utrošenim vremenom od 163 čovjek/sata. Ostale intervencije navedene su u Tablici 5.

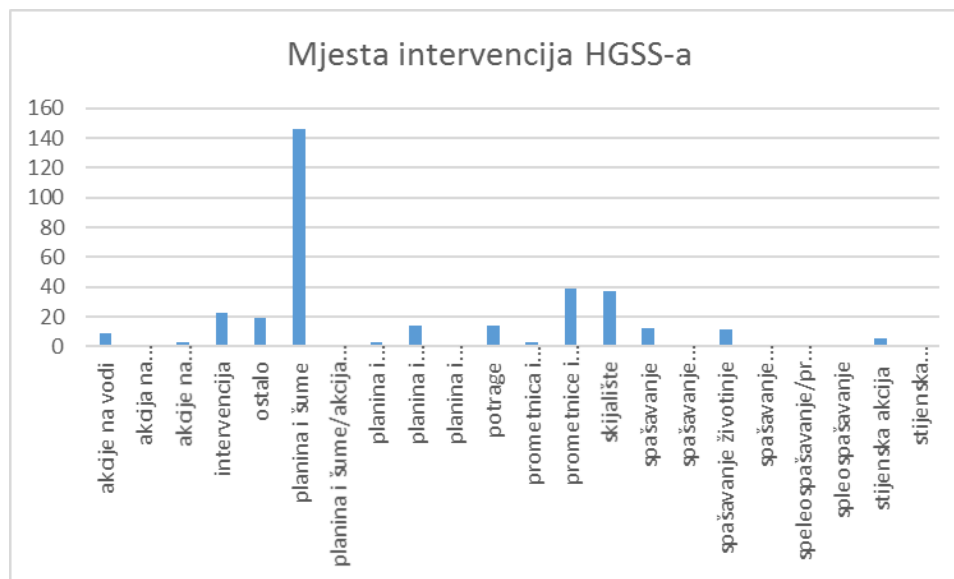
Tablica 5. Intervencije HGSS-a u 2016. godini

	broj intervencija	sudionici	čovjek sati
Intervencija	30	153	2289
Skijalište	6	12	12
Spašavanje životinje	11	34	103
Stijenska akcija	1	2	12
Planina i šum e	26	93	163
Spašavanje životinje / Planina i šum e	1	9	153
Akcija na vodi	13	28	367
Prom etnica i naseljena m jesta	15	29	53
Akcija na vodi / Prom etnica i naseljena m jesta	1	1	3
Ostalo	6	18	3126
Planina i šum e / Prom etnica i naseljena m jesta / Ostalo	2	8	8
Ukupno	112	387	6289

Izvor: autorov prikaz prema: Hrvatska gorska služba spašavanja (interna baza podataka)

Prema navedenim podacima vidljivo je da se najveći broj spašavanja, potraga i intervencija odvija u planinama i šumama. Grafički prikaz daje pregledniju sliku mjesta intervencija HGSS-a. (Grafikon 5.).

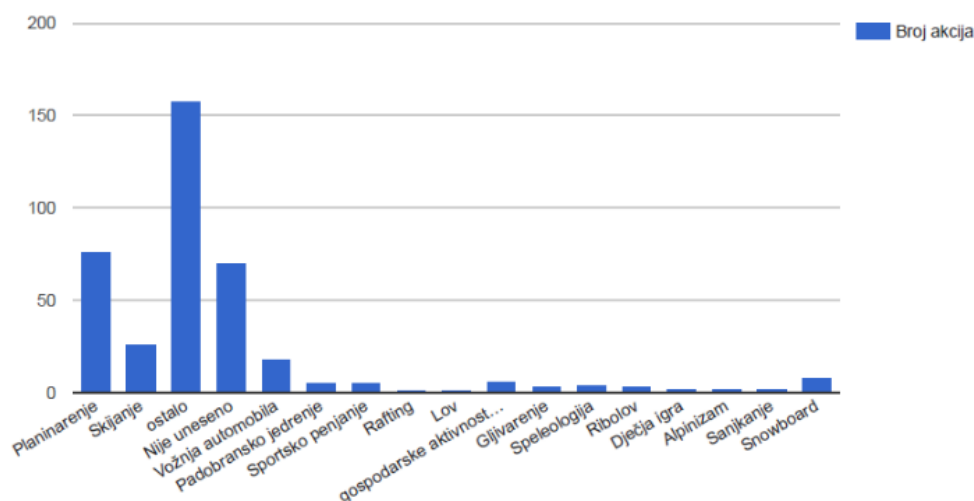
Grafikon 5. Mjesta intervencija HGSS-a u 2016. godini

Izvor: autorov prikaz prema: Hrvatska gorska služba spašavanja (interna baza podataka)

Najveći broj akcija odnosi se na ljetne mjesece zbog turista koji borave u prirodi, na planinama, u brdima, šumama i slično, ali i domaćih koji sve češće odlaze u prirodu na nedostupnije lokacije radi hobija i rekreacije, poput branja šparoga i gljiva, planinarenja i sl. Aktivnosti koje su prethodile nesreći prikazane su u Grafikonu 6.

Grafikon 6. Aktivnost koja je prethodila nesreći

Izvor: Interna baza podataka HGSS-a

5. 2. Najznačajnije aktivnosti HGSS-a u 2016. godini

Jednu je od najvećih potražnih akcija u 2016. godini HGSS imao za nestalim Josipom Cindrićem na južnom Velebitu u području Libinja. Nestanak je prijavljen 16. studenog 2016. kada je na teren odmah izišlo dvadeset pripadnika HGSS-a Stanice Zadar. Postupno se sve više stanica i gorskih spasilaca uključivalo u potragu, da bi se 25. studenog 2016. godine potraga proširila na razinu cijelog HGSS-a. Podignute su sve Stanice HGSS-a te je 26. i 27. studenog provedeno opsežno pretraživanje u kojem je sudjelovalo preko 260 ljudi, uglavnom članova HGSS-a i 50-ak članova planinarskih društava i prijatelja nestalog. Osim spasilaca, u akciji je sudjelovalo devet potražnih timova sa psima, tri bespilotne letjelice, tim za pretragu speleoloških objekata i napuštenih bunara te helikopter Hrvatskog ratnog zrakoplovstva.

Područje južnog Velebita vrlo je zahtjevno za pretraživanje jer je prepuno škrapa, vrlo stjenovito i na pojedinom mjestima gotovo neprohodno. Iako je pretraženo stotinu hektara prostora i prijeđeno preko 100 kilometara, akcija nije dala rezultata. Bez obzira na rezultat, ta je potraga jedna od najvećih i najbolje organiziranih akcija HGSS-a u svojoj povijesti.

Akcija je službeno završila 8. srpnja 2017. godine kada su na predjelu Veliki Golić na Velebitu pronađeni posmrtni ostatci Josipa Cindrića.

Puno kraća, ali uspješnija akcija odvijala se 5. srpnja 2016. godine na području iznad Gornje Klade u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit. Prilikom posjete NP Sjeverni Velebit došlo je do ozljede mlađe ženske osobe, belgijske državljanke, koja se spotaknula na stazi i pri padu udarila glavom o stijenu. Do ozlijeđene pokušao se probiti tim hitne medicinske pomoći, no zbog vrlo nepristupačnog terena poziv je upućen HGSS-u. Podijeljeni u dva tima krenuli su prema mjestu nezgode, jedni iz smjera Zavižana prema Gornjoj Kladi, a drugi iz smjera mora (Gornje Klade) prema Babrovači (Zavižanu). Ubrzo je na mjesto nesreće stigao jedan od timova i unesrećenoj pružio prvu pomoć. Na teren je pozvan i helikopter, no brzo je odustao od akcije jer nije mogao pronaći mjesto za slijetanje. Spašavatelji su nastavili s akcijom gdje su pomoću nosila s iznimnim naporom prevezli i unesrećenu djevojku predali timu hitne medicinske pomoći. U toj akciji pokazana je dobra komunikacija i suradnja svih službi koje su sudjelovale u akciji. U akciji je sudjelovalo 13 članova HGSS-a i utrošeno 130 čovjek/sati.

Još je jednu uspješnu akciju spašavanja HGSS proveo 19. kolovoza 2016. godine u kanjonu rijeke Cetine kod Zadvarja. Prilikom organiziranog kanjoninga, kod slapa Gubavica, teško se

ozlijedio mađarski državljani. U pomoć su mu priskočili spašavatelji HGSS-a iz Splita, Makarske, Imotskog, Omiša i Sinja koji su se do njega probijali nekoliko sati. Nakon pružanja prve pomoći, unesrećeni je brzom i učinkovitom akcijom izvučen iz kanjona dubokog 200 metara i predan hitnoj medicinskoj pomoći na daljnju medicinsku obradu. U akciji je sudjelovalo 25 spasitelja, pri čemu je utrošeno 40 čovjek/sati.

Jednu je od najdramatičnijih akcija spašavanja u 2016. godini HGSS imao prilikom spašavanja speleologa iz jame Klementina na srednjem Velebitu. Prilikom istraživanja jame, na dubini od 140 metara, speleologa je u uskom kanalu priklještila odlomljena stijena i tako mu spriječila izlazak iz jame. U pomoć je pozvan HGSS. Na teren je izišlo 38 spasitelja koji su se podijelili u dva tima. Prvi je tim bio zadužen za otklanjanje odrona, dok je drugi tim radio na proširivanju uskih kanala kroz koje je trebao proći prijevoz unesrećenog. Cijela akcija spašavanja trajala je 10 sati kada je speleolog izvučen iz jame i predan djelatnicima hitne medicinske pomoći. Ukupno je u akciji sudjelovalo 49 sudionika, pri čemu je utrošeno 1160 čovjek/sati.

Osim gore navedenih akcija iz 2016. godine, Služba je imala značajnu ulogu i prethodnih godina u potragama i spašavanjima - velike poplave u istočnoj Hrvatskoj u svibnju 2014. godine, veliko snježno nevrijeme u Dalmaciji 2012. godine i najveća potraga HGSS-a u svojoj povijesti, ona za Antonijom Bilić 2011. godine.

Za iznimne napore i zalaganje tijekom poplave u Gunji, HGSS osvojila je uglednu nagradu američke Zaklade (engl. *Higgins and Langley*).

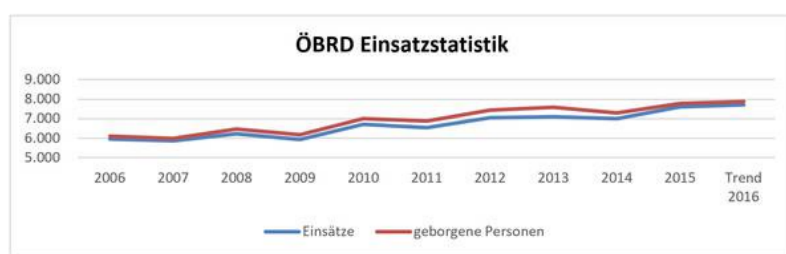
Najuspješniju je međunarodnu akciju spašavanja HGSS imao u lipnju 2014. godine kada je sudjelovao u spašavanju njemačkog speleologa iz najdublje i najduže jame u Njemačkoj. Na poziv Bavarske gorske službe spašavanja HGSS je sudjelovao u višednevnom i vrlo zahtjevnom izvlačenju teško ozlijeđenog speleologa. Nakon više od 11 dana, tim od 24 hrvatska spašavatelja uspio je u suradnji s ostalim timovima izvući i spasiti ozlijeđenog speleologa iz dubine od 980 metara.

5. 3. Broj aktivnosti austrijske i švicarske gorske službe spašavanja u 2016. godini

Austrijska gorska služba spašavanja također bilježi neprestan porast akcija i intervencija. Tijekom 2006. godine Austrijska gorska služba spašavanja zabilježila je oko 6000 akcija

spašavanja, dok se 2016. broj intervencija približio broju od 8000 akcija. Skoro polovicu žrtava nesreća čine izletnici. Zanimljiv je podatak da se više nesreća događa na dobro osiguranim i označenim stazama nego na spektakularnim usponima u visokom alpskom području. U samo posljednjih deset godina broj intervencija porastao je za više od 30 posto [16]. Grafički prikaz daje pregledniju sliku porasta broja intervencija Austrijske gorske službe spašavanja. (Grafikon 7.).

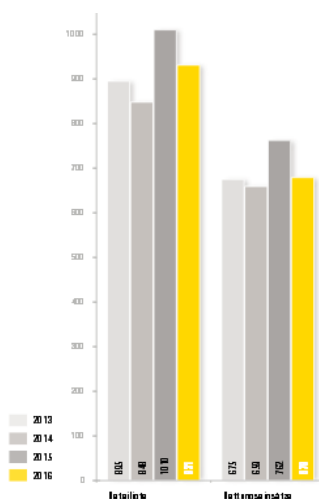
Grafikon 7. Porast broja intervencija Austrijske gorske službe spašavanja

Izvor: [http://www.bergrettung.at/?id=948&type=98&tx_ttnews\[tt_news\]](http://www.bergrettung.at/?id=948&type=98&tx_ttnews[tt_news])

Kada je riječ o Švicarskoj gorskoj službi spašavanja, udio njezinih akcija spašavanja i intervencija u 2016. manji je nego prethodne godine. Ukupno je Služba u 2016. godini provela 679 intervencija spašavanja i pritom spasila 931 osobu [17].

Grafikon 8. Broj intervencija Švicarske gorske službe spašavanja u razdoblju 2013. - 2016. godine

Izvor: https://www.alpinerettung.ch/fileadmin/user_upload/ars_internet/portrait/publikationen/jahresberichte/ARS_Jahresbericht_2016_D_low.pdf

Iako je udio intervencija u 2016. godini manji nego u 2015. godini, još uvijek je veći nego u 2014. i 2013. godini. Grafički prikaz daje pregledniju sliku broja intervencija Švicarske gorske službe spašavanja u razdoblju od 2013. do 2016. godine. (Grafikon 8.).

5. 4. Usporedba sigurnosti Hrvatske s Austrijom i Švicarskom

Svjetski gospodarski forum već sedam godina za redom izdaje Izvješće o konkurentnosti putovanja i turizmu. Cilj je Izvješća o konkurentnosti putovanja i turizma postizanje snažne i održive turističke industrije koja može učinkovito pridonijeti globalnom gospodarskom razvoju. Svi se sudionici mogu koristiti rezultatima kako bi zajedničkim radom mogli poboljšati konkurentnost turističke industrije u svojim nacionalnim ekonomijama.

Ove godine izvještajem je obuhvaćeno 136 gospodarstva svijeta što čini više od 98 posto ukupnog svjetskog bruto društvenog proizvoda. Za dobivanje indeksa konkurentnosti putovanja i turizma uzimaju se sljedeći parametri: poslovna okolina, sigurnost i zaštita, zdravlje i higijena, ljudski resursi i tržište rada, informacijsko-komunikacijska tehnologija, prioritet za putovanje i turizam, međunarodna otvorenost, cjenovna konkurentnost, ekološka održivost, infrastruktura zračnog prijevoza, podzemna i lučka infrastruktura, turistička infrastruktura, prirodni resursi, kulturni resursi i poslovno putovanje.

Kao i prošle godine, na vrhu se nalazi Španjolska s ukupnim indeksom konkurentnosti 5,43. Hrvatska se nalazi na 32. mjestu s ukupnim indeksom konkurentnosti 4,42. Švicarska se nalazi na 10. mjestu s indeksom konkurentnosti 4,94, dok je Austrija na 12 mjestu s indeksom konkurentnosti 4,86. [18]

Kada se promatra konkurentnost Hrvatske u području sigurnosti i zaštite, rezultat je nešto bolji. Hrvatska je po sigurnosti i zaštiti smještena na 24. mjesto s indeksom konkurentnosti 6,09. Na vrhu se nalazi Finska s indeksom konkurentnosti 6,65. Švicarska se nalazi na osmom mjestu s indeksom konkurentnosti 6,41, dok je Austrija na 14. mjestu s indeksom konkurentnosti 6,28. [19]

Kada se razmotre navedeni podatci, može se zaključiti da u području “sigurnosti i zaštite” Hrvatska zaostaje za Austrijom i Švicarskom, no još je uvijek visoko smještena na ljestvici.

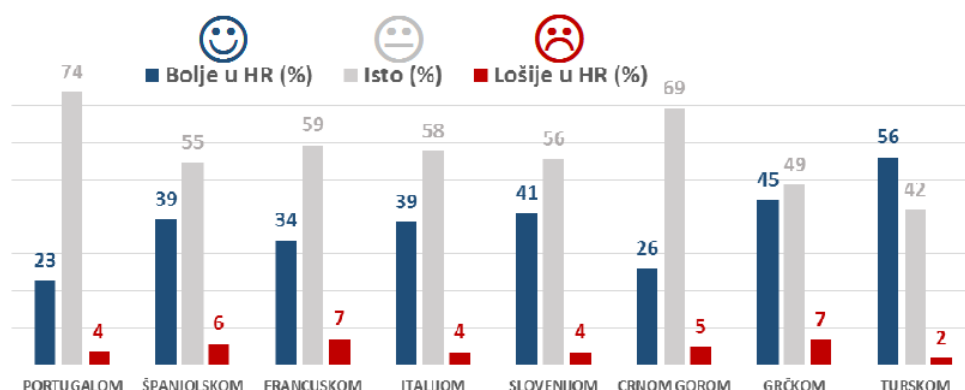
6. RASPRAVA

Kada se u obzir uzmu dostupne činjenice i podatci, postavlja se pitanje percipira li međunarodno tržište Hrvatsku kao sigurnu turističku destinaciju. Odgovor na to pitanje pokušala su dati brojna istraživanja raznih agencija i instituta. Jedna su od najpoznatijih istraživanja ona pod nazivom TOMAS koje provodi Institut za turizam. Istraživanja se provode još od 1987. godine, a obuhvaćaju stavove i potrošnju turista u hrvatskim turističkim destinacijama. Posljednje istraživanje Institut za turizam proveo je 2014. godine.

U cijelom razdoblju provođenja istraživanja (1987. – 2014.) turisti su se izjasnili da su vrlo zadovoljni osobnom sigurnošću pri boravku u Hrvatskoj. Stupanj zadovoljstva turista razinom „osobne sigurnosti“ bio je najviši tijekom 1987. i 1989. godine. Tada se nalazio na drugom mjestu iza ljepote krajolika. U razdoblju 1994. - 2014. godine nalazio se između trećeg i petog mjesta. [20]

U okviru TOMASA, Institut za turizam proveo je usporedbu Hrvatske s konkurentskim zemljama Mediterana. Turisti se mnogo sigurnije osjećaju u Hrvatskoj nego u konkurentnim zemljama. Grafički prikaz daje bolji prikaz usporedbe „osjećaja sigurnosti“ s konkurentskim zemljama Mediterana. (Grafikon 9.).

Grafikon 9. Usporedba "osjećaja sigurnosti" u Hrvatskoj s konkurentskim zemljama Mediterana

Izvor: Institut za turizam, TURIZAM I SIGURNOST: Stavovi turista o razini osobne sigurnosti u Hrvatskoj (http://www.iztg.hr/UserFiles/file/novosti/2015/Turizam-i-sigurnost_11_12_2015.pdf)

Za tako dobre rezultate zaduženi su svi dionici u turizmu, a posebice žurne službe Republike Hrvatske. Jedna je od njih i HGSS koja svoj posao radi visoko profesionalno unatoč volonterskom karakteru službe.

Kada se uspoređi HGSS s Austrijskom i Švicarskom gorskom službom spašavanja, primjećuje se razlika u broju intervencija i akcija spašavanja. To je donekle razumljivo jer obje su zemlje turističke velesile zimskog turizma. Njihov najveći broj intervencija odnosi se na skijališta. Sva veća skijališta u Austriji i Švicarskoj imaju organiziranu helikoptersku službu spašavanja. Za razliku od HGSS-a, Austrijska i Švicarska služba spašavanja svaku helikoptersku akciju spašavanja naplaćuje od unesrećenih. Akcije spašavanja država ne subvencionira jer skijanje i planinarenje ulaze u slobodne aktivnosti i nemaju preveliku važnost za zajednicu. Visoki troškovi spašavanja mogu se izbjeći zahvaljujući osiguravajućim kućama. Austrijski i švicarski spašavatelji također su volonteri i za svoj rad ne primaju nikakvu naknadu. Novac od akcija spašavanja troši se na opremu i troškove obuke.

Ovisno o situaciji, HGSS također se koristi helikopterom prilikom spašavanja. Za razliku od austrijskih i švicarskih kolega, HGSS svoju uslugu ne može naplatiti. Akcije spašavanja potpuno su besplatne za sve. U Hrvatskoj ne postoji zakon po kojem bi gorski spašavatelji mogli izdati račun za izvršeno spašavanje jer HGSS je registriran kao neprofitabilna udruga građana.

Od svih aktivnosti koje provodi HGSS, samo deset posto pripada intervencijama. Ostalih 90 posto odnosi se na pripremu i preventivu. Priprema se provodi tijekom cijele godine kroz treninge, vježbe i radionice, dok se u sklopu preventive provode edukacije kroz planinarske škole, osnovne i srednje škole te planinarski vodiči i vodiči pustolovnog turizma. Unutar Službe djeluje Komisija za informiranje i analitiku koja vodi brigu o internom informiranju kao i informiranju javnosti o radu HGSS-a putem internetske stranice i kanala na društvenim mrežama. Njihove objave putem društvenih mreža postale su vrlo prepoznatljive, a osim iskrenosti i jasnoće u komunikaciji, prisutna je i svojevrsna doza sarkazma. Za svoj rad Hrvatska udruga za odnose s javnošću nagradila ih je nagradom za komunikatora 2016. godine.

Osim HGSS-a, preventivne mjere moraju provoditi svi sudionici u turizmu. Posebice se to odnosi na turiste koji često svojim nemarom i neznanjem dovode sebe u opasne situacije. Preventivne mjere ne bi smjeli zaobići ni turistički djelatnici, posebice vodiči pustolovnih izleta i instruktori adrenalinskih sportova.

Uz prevenciju još su dvije mjere koje doprinose povećanju sigurnosti turista u Hrvatskoj. Prva je stvaranje imidža Hrvatske kao sigurne turističke destinacije, a druga promicanje sigurnosti Hrvatske, posebice u turizmu.

Imidž predstavlja skup vjerovanja, dojmova, ideja i opažanja pojedinaca o određenom objektu, ponašanju i događaju, proizišao iz procesuiranja informacija prikupljenih iz različitih izvora tijekom određenog vremena. Imidž turističke destinacije predstavlja skup vjerovanja, ideja i utisaka koje ljudi imaju o mjestu ili destinaciji. [21]

Imidž turističke destinacije ima velik utjecaj na ponašanje turista, posebice na zadovoljstvo turista i njihovu namjeru da ponovno posjete turističku destinaciju. Izgradnja imidža sigurne destinacije dugotrajan je proces i vrlo ga je lako izgubiti. Hrvatska je imidž sigurne destinacije izgubila tijekom Domovinskog rata, no vrlo ga je brzo uspjela vratiti. Stečeni imidž sigurne destinacije potrebno je stalno dograđivati pozitivnim mjerama kako bi se u budućnosti privuklo što više turista.

Druga je mjera koja doprinosi povećanju sigurnosti turista u Hrvatskoj promidžba sigurnosti Hrvatske. Sigurnost Hrvatske prepoznata je i u viziji razvoja hrvatskog turizma. Sigurnost je uz gostoljubivost, kvalitetu, autentičnost, raznovrsnost sadržaja i doživljaja jedan od najvažnijih čimbenika kojim će hrvatski turizam privlačiti potražnju.

Današnje vrijeme nosi nove izazove i prijetnje. Iako Hrvatska ima status sigurne turističke zemlje, važno je raditi na stalnoj prevenciji i pripremama kako bi se suzbili svi mogući negativni učinci.

U ukupnoj sigurnosti HGSS ima značajnu ulogu. Navedeni primjeri akcija potraga i spašavanja samo potvrđuju navedenu činjenicu.

7. ZAKLJUČCI

Današnje suvremeno doba unosi bitne promjene u svakodnevni čovjekov život. Ljudi troše sve više novca za slobodno vrijeme, zabavu i putovanja. Također, javlja se sve više slobodnog vremena jer moderne tehnologije oslobađaju ljude od manje vrijednih poslova, a time raste i potreba za putovanjima, izletima i odlascima u prirodu. Sve se više traže neobična iskustva, posebni doživljaji, neobične zabave, avanture, kontakt s prirodom i ljudima. Traži se ono što je u suprotnosti sa svakodnevnim i uobičajenim životom.

Suvremeno doba nosi i nove sigurnosne izazove i prijetnje. Sigurnost Stanice glavni čimbenik prilikom odabira destinacije i Stanice ključnim čimbenikom o donošenju odluke o putovanju. Uspjeh ili neuspjeh turističke destinacije ovisi o mogućnosti pružanja sigurnosti za posjetitelje. Cilj je svake turističke destinacije posjetiteljima osigurati visoku razinu sigurnosti i stvoriti imidž sigurne turističke destinacije.

Hrvatsku se na međunarodnom tržištu percipira kao destinaciju s iznimnim ljepotama, ali i kao sigurnu turističku destinaciju. To dokazuju i rezultati istraživanja Instituta za turizam gdje su se gosti izjasnili da su vrlo zadovoljni osobnom sigurnošću tijekom boravka u Hrvatskoj. Za sigurnost u Hrvatskoj zadužena je država koja svojim sigurnosnim službama provodi zaštitu imovine, stanovništva te gostiju koji posjećuju Hrvatsku. Značajnu ulogu u pružanju sigurnosti ima i HGSS koja se svojim aktivnostima brine o turistima i gostima, posebice u planinskim i nepristupačnim predjelima.

Turisti koji dolaze u Hrvatsku često posjećuju nove i nepoznate sredine koje se razlikuju od njihove svakodnevnice. Ako ih turistička zajednica nije upoznala sa sigurnosnim problemima ili zanemaruju upozorenja, mogu se javiti veliki sigurnosni problemi. To se posebice odnosi na planinska i gorska područja kojima Hrvatska obiluje. Hrvatske planine nisu visoke i ne djeluju opasno te su zbog toga česta mjesta za avanturističke izlete gdje se turisti upuštaju u opasnosti iako nisu dovoljno upoznati s time što je sve dopušteno ili zabranjeno. Za neodgovorne turiste u Hrvatskoj ne postoji nikakva mogućnost kažnjavanja zbog neodgovornih postupaka. Kada bi hrvatsko zakonodavstvo omogućilo naplatu intervencija, vjerojatno bi se promijenio i njihov pristup prema vlastitoj sigurnosti.

No nisu turisti koji se bave avanturizmom samo problem, već su i velik potencijal za razvoj tog oblika turizma. Da bi se povećala njihova sigurnost, potrebno je osigurati što više

označenih staza, izraditi sigurnosne karte i educirati turističke vodiče, ali i raditi na prevenciji kako bi se broj nesreća što više smanjio.

Danas sigurnost Stanice aktivni element turizma i imperativ u zaštiti turista. Sigurnost je element turističke ponude koji Hrvatskoj može donijeti konkurentsku prednost. U tome važnu ulogu ima HGSS koji, kao partner hrvatskog turizma, djeluje tamo gdje drugi ne mogu.

Ovim se završnim radom steklo dovoljno elementa da se može zaključiti kako Hrvatska gorska služba spašavanja ima značajnu ulogu u stvaranju percepcije o Hrvatskoj kao sigurnoj turističkoj destinaciji.

8. LITERATURA

- [1] The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017, World Economic Forum, Geneva, 2017., str. 3.
- [2] Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr> (28. 6. 2017.)
- [3] Strategija razvoja turizma do 2020. godine (NN 55/2013) - http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_05_55_1119.html (21. 5. 2017.)
- [4] Geić Stanko, (2011.), "Menadžment selektivnih oblika turizma", Sveučilište u Splitu, Split, str. 294.
- [5] Bartoluci, M., Čavlek, N. i suradnici, (2007.), "Turizam i sport – razvojni aspekti", Školska knjiga, Zagreb, str. 103.
- [6] Geić Stanko, (2011.), "Menadžment selektivnih oblika turizma", Sveučilište u Splitu, Split, str. 295.
- [7] ZAŠTITA - časopis za zaštitu i sigurnost osoba i imovine - <http://zastita.info/hr/clanak/2013/12/nista-vi-ne-morate-platiti-casti-vas-hrvatska!,375,12343.html>
- [8] ZAŠTITA - časopis za zaštitu i sigurnost osoba i imovine - <http://zastita.info/hr/clanak/2013/9/mala-zemlja-za-veliki-odmor-more-i-mir-sunce-i-sigurnost-za-12-milijuna-gostiju,346,11442.htm> (3. 6. 2017.)
- [9] Hrvatska gorska služba spašavanja - <http://www.gss.hr/file/603/> (28. 6. 2017.)
- [10] Aleraj Borislav, (2010.), "Sjećanja ili život gorskog spašavatelja", Stega tisak d.o.o., Zagreb, str 151.
- [11] Hrvatska gorska služba spašavanja- interna baza podataka - <http://www.gss.hr/> (26. 4. 2017.)
- [12] Ministarstvo odbrane Republike Hrvatske - <https://www.morh.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/vijesti/856-sporazum-morh-a-i-hgss-a-o-helikopterskom-spaavanju.html> (9. 7. 2017.)

- [13] Der Österreichische Bergrettungsdienst - <http://www.bergrettung.at/H-O-M-E.2.0.html> (15. 6. 2017.)
- [14] Die Alpine Rettung Schweiz- <https://www.alpinerettung.ch/portrait/struktur/> (15. 6. 2017.)
- [15] ZAŠTITA - časopis za zaštitu i sigurnost osoba i imovine - <http://zastita.info/hr/clanak/2017/4/ako-se-samo-jedna-osoba-zbog-nasih-objava-pocela-odgovornije-ponasati-uspjeli-smo!,1607,20762.html> (10. 6. 2017.)
- [16] Der Österreichische Bergrettungsdienst - http://www.bergrettung.at/?id=948&type=98&tx_ttnews%5bttnews (15. 6. 2017.)
- [17] Die Alpine Rettung Schweiz- https://www.alpinerettung.ch/fileadmin/user_upload/ars_internet/portrait/publikationen/jahresberichte/ARS_Jahresbericht_2016_D_low.pdf (15. 6. 2017.)
- [18] The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017, World Economic Forum, Geneva, 2017., str. 34.
- [19] The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017, World Economic Forum, Geneva, 2017., str. 35.
- [20] Institut za turizam, TURIZAM I SIGURNOST: Stavovi turista o razini osobne sigurnosti u Hrvatskoj- http://www.iztg.hr/UserFiles/file/novosti/2015/Turizam-i-sigurnost_11_12_2015.pdf (11. 8. 2017.)
- [21] Imidž turističke destinacije, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici- http://www.google.hr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwj40Zz2i4HWAhUE2BoKHX2DDJAQFggIMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.vsmti.hr%2Fhr%2Fnastava%2Fnastavni-materijali%2Fdoc_download%2F4185-p5imidz-turistickog-odredista.html&usg=AFQjCNHNnsrfoNv0xSTB3KfZMtt6xn0rVA (15. 8. 2017.)

9. PRILOZI

Popis grafičkih prikaza

Grafikon 1. Članstvo po aktivnosti	18
Grafikon 2. Članstvo po statusu u HGSS-u.....	18
Grafikon 3. Podjela članova po statusu u stanicama HGSS-a	19
Grafikon 4. Udio spašavanja, potraga i intervencija u ukupnim akcijama HGSS-a za 2016. godinu	24
Grafikon 5. Mjesta intervencija HGSS-a u 2016. godini.....	27
Grafikon 6. Aktivnost koja je prethodila nesreći.....	27
Grafikon 7. Porast broja intervencija Austrijske gorske službe spašavanja	30
Grafikon 8. Broj intervencija Švicarske gorske službe spašavanja u razdoblju 2013. - 2016. godine	30
Grafikon 9. Usporedba "osjećaja sigurnosti" u Hrvatskoj s konkurentskim zemljama Mediterana	32

Tablice

Tablica 1. Dolasci i noćenja domaćih i stranih turista u 2016. godini.....	5
Tablica 2. Podjela članova po statusu u stanicama	19
Tablica 3. Akcije spašavanja HGSS-a u 2016. godini	25
Tablica 4. Akcije potraga HGSS-a u 2016. godini.....	26
Tablica 5. Intervencije HGSS-a u 2016. godini	26

Slike

Slika 1. Stanice HGSS-a u Hrvatskoj.....	13
---	----